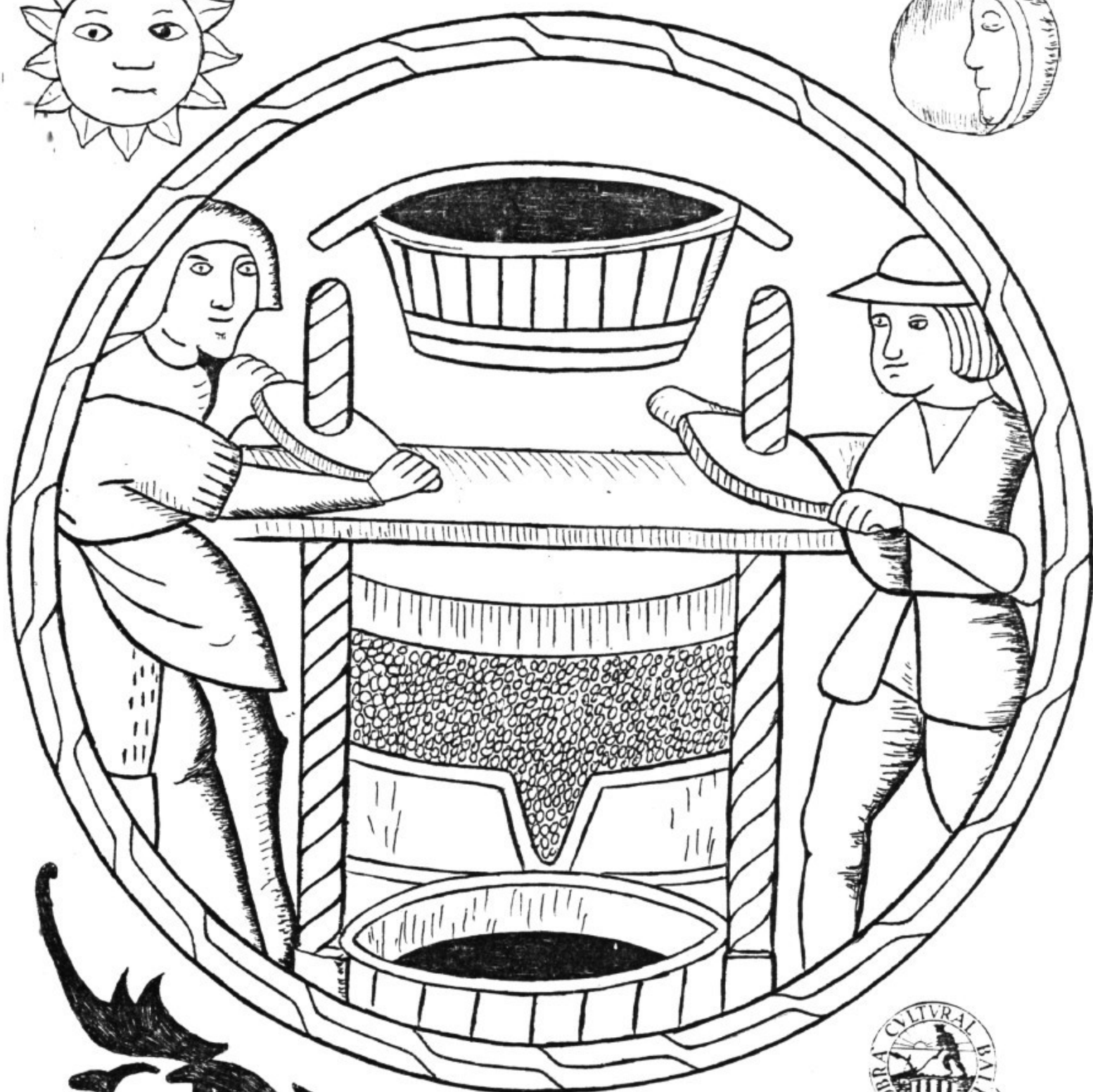

mel i sucre

nº 52

A AQUEST NUMERO HI TROBAREU

- Notícies locals, del que succeeix al poble fins a l'hora de tancar el número, per l'O.C.B.

- Carta al director. Carta oberta de Biel Company Gayà al president de l'APA de Sant Joan, Guillem Gayà Gayà.

- Ajuntament, resums dels plens ordinaris 4-10-84 i de l'extraordinari de 29-09-84 celebrats a l'Ajuntament de Sant Joan per Joan Sastre Joan.

- Sobre "lo nostro" i altres inconguències. QUE ES ESSER MALLORQUI ?, escrit de Climent Picornell, publicat al diari Balears de 14-10-84.

- Estimant a on vaig néixer, glosat de Bàrbara Mates Sastre.

- Bestiari, el caragol, estudi exhaustiu sobre aquest conegut gasteròpod terraquí, per Joan Morey i Cosme Nigorra.

- Estado comparativa del movimiento de las principales cuentas. Resum de la memòria de la Caixa Rural de Sant Joan de 1.913.

- Hieratus pennatus, fitxa tècnica de l'esperver, i mapa de distribució geogràfica. Per Josep Roig i Joan Morey.

- Passatemps, encreuat i sopa de lletres, per Joan Sastre Joan.

MEL I SUCRE num 52 Octubre 1.984. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

PORTADA: Premsa de vi del segle XVI. Costumari Cat.

CONTRAPORTADA -

Les orenelles se'n van Local Social, C/ Nou - 6

Tothom que vulgui col·laborar que faci de veure algú de l'equip de treball.

Tirada actual- 110 exemplars

Depòsit legal- 49- 1.983

Imprimeix- fot Bohigas

Preu de venda- 100 pts.

NOTICIES LOCALS

--- Les eleccions pe la junta de l'APA de Sant Joan (02- 10- 84) foren tan sonades com les municipals d'Abril de 1.979. Els comentaris que circularen pel carrer foren per l'estil que els d'aquell any:

" si entren aquests, llevaran les monges del convent ... "

" si aquests guanyen, els al.lots de l'escoal fumaran porrets.... "

" aquesta guarda de socialistes "

--- Arrel d'aqueste eleccions, sortiren diferents cartes als diaris. I així dia 14 d'octubre s'acabaren les existències de diaris " Mallorca " a la nostra vila. Hi va haver gent que el va anar a comprar a poble extern. El motiu era una carta oberta de Biel Company Gayà a Guillem Gayà Gayà (president de l'APA).

--- Es imcomprensible que a l'època que vivim encara hi hagui censura. Però així és, i el diari " Baleares " a l'hora de publicar la mateixa carta (abans anomenada) li va retallar les frases més polèmiques.

---Divendres dia 19 d'octubre el diari Baleares publicà una altra carta d'un pare sobre el amteix tema de les eleccions de l'APA.

--- Continuant amb les obres de clavegueram, aquest mes s'han realitzat les del carrer de Petra de devora el carrer Major.

Les escoles noves de Sant Joan ja estan entregades a l'Ajuntament. Si bé encara no se sap quan hi podran començar els al.lots. Per una part falta l'amoblament del complexe escolar, el pupitres i cadires pels al.lots a dins les aules estan entregades, però no són a l'escola (se diu que estan per dins cases particualrs del poble). De l'altre mobiliari, laboratori, sala de tallers, menjador, cuina, secretaria,...res se sap. Per altra banda els accessos a l'edifici no estan acabats i hi comença a haver-hi desperfectes a la reixeta de devora la porteria del camp de futbol.

--- L'ametlla se cotitza a 450 pts la prova i la garrova a 25 pts el Kgr.

--- Durant aquests darrers mesos de l'any, patrocinat i organitzat per la Caixa hi haurà un torneig local de futbol. Se diu que el Mel i Sucre fa comptes presentar un equip de pinyol vermell.

--- Dia 28 d'octubre se compliren 2 anys de la mort del mestre Pagès

--- Dos camionots grossos de tot se'n dugueren els albercocs de la Cooperativa de Sant Joan, secats durant les dues passades temporades.

--- La festa del Butifarró, com cada any, arreglegà gent de tots els indrets de Mallorca. Se'n torraren molts. Els organitzadors digueren que varen vendre més poques entrades que altres anys. Els artistes per entretenir el personal, actuaren dins la normalitat que les corresponia.

--- La beata (dia 20 d'octubre) va congregar a Ciutat agrupacions de tota Mallorca. Cal destacar l'assistència del grup de balls de Sant Joan i els xeremiers de l'O.C.B. de la vila. A pesar de que el lema no era com altres anys de "tots vestits a l'ample", quasi tothom anava desfressat de la forma folklòrica.

--- Dia 12 d'octubre (festa de la raça) a Sant Joan no es va notar. La gent continuà amb normalitat la feina quotidiana.

--- Les verges del 84 han passat sense pena ni glòria. Pareix esser que ningú hi va pensar. I a la víspera no es va sentir cap serenata pel poble.

---Tothom se passeja, els vells a Formentor; altra gent a París, i els de l'O.C.B. volien fer les verges a Consolació, i hi havia d'haver bunyols a voler. A darrera hora ningú hi pensà.

--- La jove secretari de l'Ajuntament de Sant Joan ens deixa. Ha trobat una plaça a l'Ajuntament de Múrcia.

--- A nivell de poble volen posar un repetidor de TV per poder veure TV - 3 a Sant Joan. Se diu que se crearà una subscripció popular.

---S'ha obert a la nostra vila una nova botiga de caire funcional devora la plaça del Camp en el carrer Consistori.

---Pareix esser que un dels pocs elements actius de l'O.C.B. de Sant Joan està posant en pràctica una idea que fa estona que ja se'n parlava. I així no estarem gaire temps a veure gent amb camisetes artísticament retolades, fent propaganda directe d'aquesta publicació i de l'organisme patrocinador.

---El cinema de Petra cada setmana fa propaganda dels films que s'han de projectar al seu local. Per tal menester s'utilitzen els antics emplaçaments de les cartelleres del cinema de Sant Joan, i com que no caigui bé a segons qui (o per gamberrisme) cada setmana peguen foc al cartell anunciador de la plaça. Aquests esdeveniments ens recorden el foc del cine de la vila (10-11-78)

--- Dia 28 d'octubre organitzada per l'Ajutament de Sant Joan i patrocinada pel Consell Insular de Mallorca, va tenir lloc la primera trobada esportiva de Sant Joan. Hi va haver: corregudes ciclistes, moto- cross, tirada de colomí, jornada atlètica i partit de futbol (Sant Joan- Poblense)

--- A principis d'octubre arribaren al Mediterrani les darreres coejades del cicló de baixa pressió "Hortensia", que havia començat al tròpic i va fer amtx devers Galícia i llavors anà cap a França

--- A pesar de que pareixi que la temporada d'enguany havia d'esser més ploquera que altres anys passats no va massa d'aigua. Durant el present mes s'han contabilitzat mm d'aigua.

--- La biblioteca municipal no ha obert les seves portes a pesar que el curs escolar fa mes d'un mes que ha començat.

CARTA AL DIRECTOR

Carta oberta al meu amic Guillem Gayà Gayà:

Estimat amic Guillem, el que te vaig a dir, t'ho podia haver dit de paraula, però he trobat més oportú fer- t'ho saber per escrit, perquè així te'n recordaràs més (la llegiràs més de dues vegades).

A causa de la teva dimissió irrevocable com a president de l'APA de Sant Joan, ens creares uns problemes que entre tots els qui quedarem varem haver de resoldre. En principi te nombrarem president honorífic amb una placa de " despedida " (12.000 pts). Quan ara es va moure lo de l'assemblea general pensant en qui t'havia de substituir (ja que el vice-president no volia assumir el càrrec de president), el dimarts vespre (25 de setembre) varen venir a casa nostra quatre pares d'al.lots que van escola (sense carnet polític a cap partit) i me varen proposar com a president de l'APA. A mi me va venir molt de nou i les vaig dir rotundament que no, però el mateix vespre ja vàrem començar a escriure noms de pares o mares per ocupar els càrrecs elegibles, deixant, a indicació meua, el lloc de president en blanc, fins que en sortís un altre de més qualificat que jo, L'endemà una " granereta " de les teves (i ara entenc lo de " granereta " del teu discurs de la cova) me va proposar que fos jo el que vingués a tu a fer-te pressió perquè te presentassis una altra vegada com a president, jo li vaig dir que esperàs uns dies a veure tu com reaccionaves, perquè te considerava intel.ligent com a per no tornar- te presentar. El " granereta " mencionat me va fer de veure i em va dir que havia xerrat amb tu i que li pareixia que estaves disposat a presentar- te una altra vegada, però que li havia fet l'efecte que tu estaves pendent de consultar- ho al de " damunt " (paraules textuales teves).

Per lo vist els de " damunt " són, un industrial " butifarroner ", que té un fill, però ja duu els calçons llargs (ja ha fet el servei militar); un home que fa de mestre d'escola i me pareix que també, les hores perdudes fa de batle (fadrí vell i sense al.lots, al manco que vagin a l'escola de Sant Joan) i un altre home que mena avions (per ventura d'aquí ve, els de " damunt ") que també és fadrí i amb les mateixes condicions que l'altre.

Això va esser el que em va fer decidir que me votassin per president de l'APA; perquè vaig veure que polititzaveu l'ensenyança dels nostros fills. El meu amic fuster i jo, juntament amb un grup de apres bons amics nostros (que per cert no necessitam de cap partit polític per saber el que convé als nostros fills) vàrem començar el que se pot dir " campanya electoral ", just empleant com a programa, evitar els teus enfrontaments continus amb els professors i en particular amb un d'ells, ja que tu, al fuster i a jo, ens digueres dins casa teua que consideraves que per bé de l'escola havies de dimitir (mai t'havia trobat tam home com aquell vespre ii)

Pel que pareix, els teus partits polítics, per fer la campanya electoral de l'APA vareu moure, además de la mencionada " granereta " i els de " damunt ", un membre de la tercera edat (xorc i viudo) i un home petitet, però amb unes idees molt grans, que pareix esser vol llevar les monges del convent de Sant Joan, i cercava l'ajuda del nostro grup i qualque altra família del poble. Aquest bon senyor també pareix que vol obrir un lloc de vendre " xocolate ", i així la " granereta ", per les cases que visitava per aquesta campanya electoral ja feia propaganda de porrets.

Me consta que tu no volies acceptar, però els de " damunt " feren pressió a un senyor de Ciutat, encara de més " amunt ", al qual tu deus qualque favor i no te vares poder negar. En poques paraules, vos heu passat.

Res més, se despedeix el teu amic el forner. Ah i memòries a don Jeroni....

Els teus partits polítics són més mal que els al.lots, vos feis por d'una bubota.

Biel Company Gayà

A J U N T A M E N T

PLE EXTRAORDINARI DE DISSABTE 29- SET- 84

Encara que la convocatòria era per les 12 del migdia, ja eren quasi la una quan comença la sessió. Faltaven Gabriel Company Bauzà i Gabriel Matas Mas.

1.- Esborrall de la sessió anterior .-

Fou llegit l'esborrall de l'acta de la sessió anterior, i aprovada per unanimitat.

2.- Modificació d'Ordenances Fiscals .-

a) Contribució Urbana:

El Ministeri d'Hisenda, a través del Consorci de Contribucions ha actualitzat i revisat el Catastre de Riquesa Urbana a la nostra vila; damunt aquest nou catastre actualitzat, Hisenda aconsellà a l'Ajuntament aplicar un augment d'un 20 % damunt el líquid imponible, de manera que la contribució urbana quedaria així en certs casos bastant augmentada, encara que en altres casos no variaria gaire.

La Comissió d'Hisenda de l'Ajuntament estudià el cas, i arribà a la conclusió que augmentant un 10 % damunt el nou catastre ja era suficient, i com que damunt aquest tema el Ministeri d'Hisenda dona la darrera paraula a l'Ajuntament, el Plè, acordà acceptar la proposta de la Comissió, i deixar l'augment en el 10 %.

Aquest acord quedarà exposat al públic el temps reglamentari pels casos de reclamacions.

b) Taxes per ocupació de vies i espais lliures.-

Intocades des de l'any 1.958, estan fixades en 5 pts per unitat i mes. S'acordà en ple modificar aquestes taxes, i passar a 100 pts per taula i mes, i 10 pts per cadira i mes. Tota ocupació excedent a sis mesos contribuirà com un any complet, i la batlia fixarà l'espai que se pugui ocupar en cada cas.

Aquest acord també quedarà exposat al públic (al tauló d'anuncis de l'Ajuntament) el temps reglamentari per si hi ha reclamacions.

c) Participació amb els ingressos de GESA.-

GESA ha de pagar a l'Ajuntament un 1,5 % damunt els ingressos bruts que li dona Sant Joan, en concepte d'instal·lació de la xarxa elèctrica.

3.- Adjudicació de les obres del "Polideportiva de la Plaza Nueva del Campo .-

S'adjudicarà per contratació directa a " Melchor Mascaró S.A.", per raons de temps, i a efectes de poder cobrar una subvenció de la Comunitat Autònoma de 1.506.425 pts.

El pressupost total de l'obra és de 4.519.276 pts.

Acabats els temes a tractar, i com que dins els plens extraordinaris no se pot incloure prec i preguntes, s'aixecà la sessió quan eren devers les 2,45 de l'horabaixa.

PLE ORDINARI DE DIJOUS 4- octubre 1.984

Començà la sessió devers les 8,30

1.- Lectura de l'acte de la sessió anterior.-

Fou llegida i aprovada per unanimitat

2.- Expedient de contractació de les obres " Adecuación accesos Colegio E.G.B."

S'adjudicà per contractació directa la primera fase del projecte, que suposa un pressupost de 7.536.566 .-pts, en part subvencionades.

3.- Expedients d'activitats molestes, insalubres, nocives o perilloses.

S'aprovaren els següents expedients:

a) A petició del Ministeri d'Educació, la instal·lació d'un depòsit de gasóleo de 5.000 l al col·legi d'E.G.B.

b) A petició d'un particular, per formalitzar la instal·lació d'una fusteria al carrer dels Molins.

4.- Relació de despeses 6/ 84

Malgrat aquest es tracti a la comissió permanent aquesta vegada ho va ésser dins el ple, a afectes de comoditat; les despeses més importants eren en concepte de Personal i bombilles per la il·luminació pública.

5.- Expedients de llicències d'obres, i aprovació de les taxes.

Un altre punt de Comissió Permanent, que també es va passar al ple per comoditat.

6.- Precs i preguntes

Hi va haver poca cosa. El prec més destacat fou realitzat per J.Sastre, que va suggerir a l'Ajuntament el fer un estudi sobre la possibilitat de fer una cisterna a les escoles noves. El regidor Mesquida respongué que s'estudiaria.

El sr. batle recordà a la Comissió que una vegada inaugurades les escoles noves, les despeses de manteniment omplirien la major part del pressupost de l'Ajuntament.

Un ple sense pena ni glòria, i fora cap punt d'importància; devers les 10 ja havia acabat. La secretari es despedí del Consistori.

QUE ES SER MALLORQUI ?

" Tots plegats perquè som un sol poble " diu el Govern Balear. La voràgine transformista a la qual estam sotmesos - entre el Turisme i la Televisió - em fa pensar que cada pocs anys hem de repensar els nostres projectes de futur. Com som els mallorquins ? Quina categoria o quins fets o quines eines conformen això que anomenem abstractament " lo nostro " ? Som diferents dels demés ? Moros, xuetes o catalans ? De quina fontana xucla l'arrel pregonada de l'home talaiaoter ?

Mentalitat col·lectiva i Història

Fa poc en Gaspar Valero encetà de bell nou la problemàtica de la mentalitat col·lectiva dels mallorquins. El problema consisteix en esbrinar quines han estat les influències decisives en la formació d'actituds i pensament col·lectius que han marcat la constitució del nostre caràcter o tarannà, les nostres concienciacions o les nostres alienacions. Tot això deixant una mica de banda el paper de l'estructura econòmica i la formació de la corresponent super-estructura ideològica, i tot tenint en compte la forta resistència al canvi que sempre ha manifestat la societat mallorquina.

Els viatgers o els externs que recalen la seva presència o la seva atenció a Mallorca configuren en les seves obres la personalitat dels mallorquins: dòcils, no rebels, inhòspits, antiquats, pietosos, calmats,... Caldria afegir- hi que és el resultat aconseguit a força de garrotades. Qui no vol recordar l'arrogància, la fúria i l'afirmació dels agermanats i la seva terrible repressió posterior ?

El mallorquí: un " voyeur " perfecte

Joan Carles Sastre reposa també la seva atenció sobre aquestes qüestions en un període del segle XIX. El mallorquí és conservador (" no deixis mai ses carreres velles per ses novelles "). Diu en Sastre que el mallorquí era l'espectador perfecte, es limitava a veure passar les coses, fent- les servir més tard com a tema de contarelles i de xafardeig, però mai com a model a imitar.

Senzill, considera l'ambició com una cosa dolenta i la humilitat ha d'anar davant tot: " d'aquí es deriva la parsimònia mallorquina a la realització de la feina, afavorida per la fertilitat de l'illa, però també el menfotisme i la comoditat ". El refrany " Mai facis res que no ho hagis pensat tres vegades " reflecteix, ben a les clares, aquesta negació atàvica de la impulsivitat.

Honrats, pacífics, hospitalaris però desconfiats, sentimentals però no massa apassionats, més aviat dolços i malenconiosos.

Som una nació segons J. Melià

Deia Joan Fuster - a la fi reconegut per la Universitat, doctor " Honoris Causa " a una i PNN a una altra- al pròleg d'El·ls Mallorquins, de Josep Melià: " En diem catalans, valencians, mallorquins i som aproximadament això, catalans, valencians, mallorquins. Però què sabem, què sabem en definitiva, d'aquesta estranya manera nostra de ser que és avui catalans, valencians, mallorquins ? ". D'aquest examen de consciència que es proposava i sobre el que ja havien repensat M.S. Oliver, G. Alomar, J. Estelrich o Gregori Mir en el seu El mallorquinisme polític, sorgeix l'obra de Melià qualificada de debat de supervivència. La Dependència exterior, la insularitat, el poblement històric, ciutat i part forana, el provincianisme, el Decret de Nova Planta, la Renaixença, la marginalitat històrica són alguns punts de l'estudi de Melià.

Constituïm més aviat " creuers d'influències i gresol de mescladissa " que no pas unitats ètniques: la tendència a l'emigració, el caràcter desconfiat dels habitants, la dualitat entre els qui viuen de la mar i aquells que ho fan girats d'esquena a l'aceà, la monomania destructora de la flora i de la fauna insulars, i una tradició comuna de pirateria, contraban i turisme. D'aquests trets de la personalitat illenca, ens interessen dos particularment: la molla dels seus estadans i la desconfiança i el recel que els caracteritzen. Algú ara mateix, vol redreçar el mallorquí com home de seny; Melià, a aquests efectes, es demana: " Que vol dir que el mallorquí sigui tímid com els autors esmentats afirmen una i altra vegada amb paraules de tota casta ?. Al meu mode de veure, la timidesa és un fill menor i, a més a més, bastard, del seny, però és també, a la vegada, un complex d'inferioritat produït per l'aïllament i el provincianisme ". Melià reféu Els Mallorquins, en La Nació del Mallorquins - dues obres bàsiques per entendre la problemàtica que tractam - tot abogant per una militància històrica ben demostrada per la seva pròpia brega política.

Els mallorquins, durs mentals

El caràcter i les seves influències climàtiques són un capítol a part. Els geògrafs també han tractat aquesta peculiaritat del mallorquí, enfora del determinisme físic. Ian B. Barceló com V. Rosselló dediquen alguna opinió al tema. Diu Rosselló que " la xafarderia se conjumina - a Mallorca - amb l'esperit de capelleta, tan fortament incorporat al localisme fatal ". En Barceló opina que " a Mallorca s'ha congriat una personalitat gelosa, agra i vanidosa que ha cercat un ordre eventualment més eficaç que la justícia. L'escepticisme i l'apatia han duit a fer de l'illenc un individu asocial i les relacions humanes més que cooperatives són competitives... Això fa que a les illes la intel·ligència no sempre serveix, ofegada dins la mediocritat intel·lectual del conjunt o per la ferocitat de determinades relacions humanes. Això explica el desig de fugir dels millors... Per als qui queden sols hi ha dos camins, la submissió més o manco dòcil al conformistes i als poderosos, o la rebel·lió, purament i fàcilment enfocada ".

Novament, la reflexió sobre el que s'anomena caràcter nacional, estudiat des de la Psicologia Social en funció dels estereotips o de l'estereotípia és encetat per Antoni Sastre. I ho fa essent conscient que el caràcter d'un poble, com a conjunt, és una cosa variable i, com a conseqüència d'això, difícilment definible. Segons ell, parlar avui en dia de caràcter nacional sols es pot fer des d'una perspectiva literària, ornamental o com slogan publicitari, tot tenint en compte que els elements de la personalitat col·lectiva o bàsica són adquirits, no és una cosa que es posseeixi originàriament, és una cultura.

No gens menys se'n tem que per damunt els estereotips històrics a Mallorca, ara s'han de tenir ben presents els elements de canvi recent i accelerat: a) Ràpid canvi social. b) Fenòmen migratori: pas de l'emigració a la immigració. c) Canvis en l'estructura demogràfica. d) Mobilitat vertical de la població. e) Falta d'integració de determinats grups socials. f) Superació de l'aïllament insular. g) Economia hiperespecialitzada i dependent de la conjuntura exterior. Aquests elements han originat una "nova societat mallorquina " ben diferent a la que es relata al segle XIX o a principis del XX.

Un pic resolt els seus processos investigadors, confoirma les seves hipòtesis: els mallorquins actuals són CONSERVADORS I DURS MENTALS. Són personatges rígids i autoritaris. I, el que és més alarmant, els canvis de comportament originats pel canvi d'estructures socioeconòmiques no duen implícits canvis radicals en els sistemes de valors, la qual cosa du aparellada un elevat índex d'inconguència. " Lo Nostro " i la incongruència.

Esaïmada, sobrassada, Sor Tomasseta, Talaiots i foners, sa Roqueta, es Parado, nosaltres deim "sa" i "al.lot", en Cabrit i En Bassa (el rei Jaume I l'hem de compartir: els reis de Mallorca, no) l'escola mallorquina d'en Costa i Llobera, la calma, el pare Serra, l'Estepa Joana (i altres endemismes) les neules de Nadal, els

cossiers, en Tolo Güell i en Tomeu Penya, l'Ofre, Lluc i la Mare de Deu trobada, Es Trenc, els molins del Prat de Sant Jordi, els siurells, molts d'hotels plens de "guiris", En Verga, Xiu- xiu, el vestit a l'ample i el "cordoncillo", les soemres de raça i els coloms de casta grossa, el tren de Sóller i la vall de les taronges, les galletes d'Inca i els "suspiros" de Manacor, els xuetes, etc, etc,... és tot això "lo nostro" i per tant atributs de la mallorquinitat ?

Què s'ha fet dels mallorquins d'un temps ? Ofegats dins l'onada turística i post- moderna, només cal posar-mos els calçons amb bufes damunt el "chandal" del footing o de l'aerobic. Això ja no és el que era en temps primer i. I cal ser- ne conscients i perdre esment. Assumir la incongruència.

Gaspar Valero: Insularitat i mentalitat col·lectiva dins la història "Lluc" número 710, Palma 1.983.

Joan C. Sastre: Bagatge mental col·lectiu i vida quotidiana mallorquina durant el primer romanticisme illenc (1.837 - 1.868), "Randa", número 15, Barcelona, 1.983

Josep Melià: La nació dels mallorquins, Barcelona, 1.977

Antoni Sastre: Actitudes sociales del mallorquín, "Mayurqa" número 19, Palma, 1.983.

R. Rosselló- A. Sastre: Aproximación a la estructura básica de la personalidad de la sociedad mallorquina, Tesi de llicenciatura, Barcelona, 1.980.

Baleares

Domingo, 14 octubre 1.984

ESTIMANT A ON VAIG NEIXER

Sant Joan, vila estimada
on el sol brilla ballant
pel mes de Juny bellugant
enlluernant ma mirada

Vaig néixer baix de la serra
de tramuntana i gregal
ma llar fou pobre, modesta
o dolça ombra paternal.

A on, encara ens trobam
entre la comallarada
dins la mateixa contrada
nostre bresol adoram

I falten nostres autors
als quals enyor sense mida
i gaudint dels seus favors
vull agraïr- los ma vida.

Oh estimats ! en el meu cor
no us fossen perduts de vista
dolç seria nostre plor
i alegre ma vida trista

Però encara en tot això
que bé ens trobam a ca- nostra
lluny de la mirada vostra
però us guardam dins el cor.

B.M. Sastre

B G S T I A R A

Caragol treu banya,
anirem a la muntanya,
caragol bover,
jo també hi vendré.

per cosme nigorra
i joan morey

- Sabeu què és res ?
- ... un caragol buit fora clos-
ca.

El caragol és un gasteròpod de cos blan (mol.lusc), que per protegir-se de la seva blanura, el mantell (replegament de la pell) segrega una substància càlcica en forma d'espiral anomenada closca, on el caragol s'hi amaga dins quan reposa, la passeja a l'esquena quan pastura i també li serveix per evitar el ressecament de la pell. L'enrevoltament de la closca no va igual a tots els caragols, n'hi ha uns que va com les agulles del rellotge, i altres al contrari.

Helix aspera

Boquer

Hi ha moltes i pintoresques varietats de caragols, unes són terràquies i altres marines. Les més conegudes per la nostra contrada són: els caragolins, caragoles , caragoletes de marina, caragols mascles, caragols boquers (o bovers),....Són hermafrodites, o sia, mascles i femelles al mateix temps,i, a l'hora de la reproducció (generalment després de les plogudes de final d'estiu) s'aparellen entre ells, juntant-se dos individus de la mateixa espècie i durant la còpula se transfereixen els espermatozoides que emmagatzemen dins òrgans especials, i llavors aniran fecundant els òvuls de cada un així com es produeixin.

A l'hora de posar els ous fan un clotet en terra i les hi depositen. Són petits, rodons, blancs i protegits per una mucosa. Al cap de pocs temps neixen els menuts que començaran a pasturar les tendres herbes, prop de voreres, pedres, pous, marges, estelles, soques, forats,... a on el caragol tindrà bon amagar- s'hi. Les millors èpoques de l'any pels caragols són les dues primaveres (per la pluja i pel menjar) i les pitjors, l'estiu, per la sequedat i calor, i l'hivern, pel fred.

Per desplaçar-se extenen la " banya " (peu) i van patinant damunt una bava que prèviament depositen en terra. A pesar d'aquest artilugi i dels músculs circulars i longitudinals (que li permeten uns moviments peristàltics), el seu desplaçament és bastant lent.

Bona vida és la que passa
el senyor de caragol:
no paga lloguer de casa
i la porta allà on vol

Els caragols, de matins
pasturen per sa roada,
i en trobar penya xapada
se n'hi entren per endins.

El cap, situat a la part anterior de la "banya" està provist d'una ràdula (boca masticadora amb llengua dentada) i de quatre antenes retràctils (no són tots els caragols) dues provistes d'ulls (les més llargues) i les altres dues tàctils. A la mateixa banya tenen el pneumostoma, forat que poden obrir i tancar a voluntat amb uns músculs especials, que comunica amb la cavitat pal.leal, on hi tenen un pulmó respiratori. Un altre forat comunica amb l'aparell excretor i li serveix per expulsar a l'exterior els residus sòlids digestius, en forma de butifarronets secs (els hi ha extret més del 90 % d'aigua).

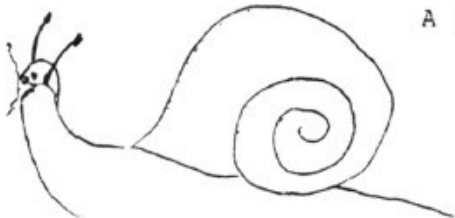
Des de sempre han estat famosos pel seu bon gust dins l'olla, i per això dins la cadena evolutiva de "homo sapiens" s'ha donat una subespècie especialitzada en la cerca de caragols (i també unes altres que sense esser especialistes en quasi res, ho són en la degustació). L'operació de cercar-los és prou complicada i se'n coneixen dues variants:

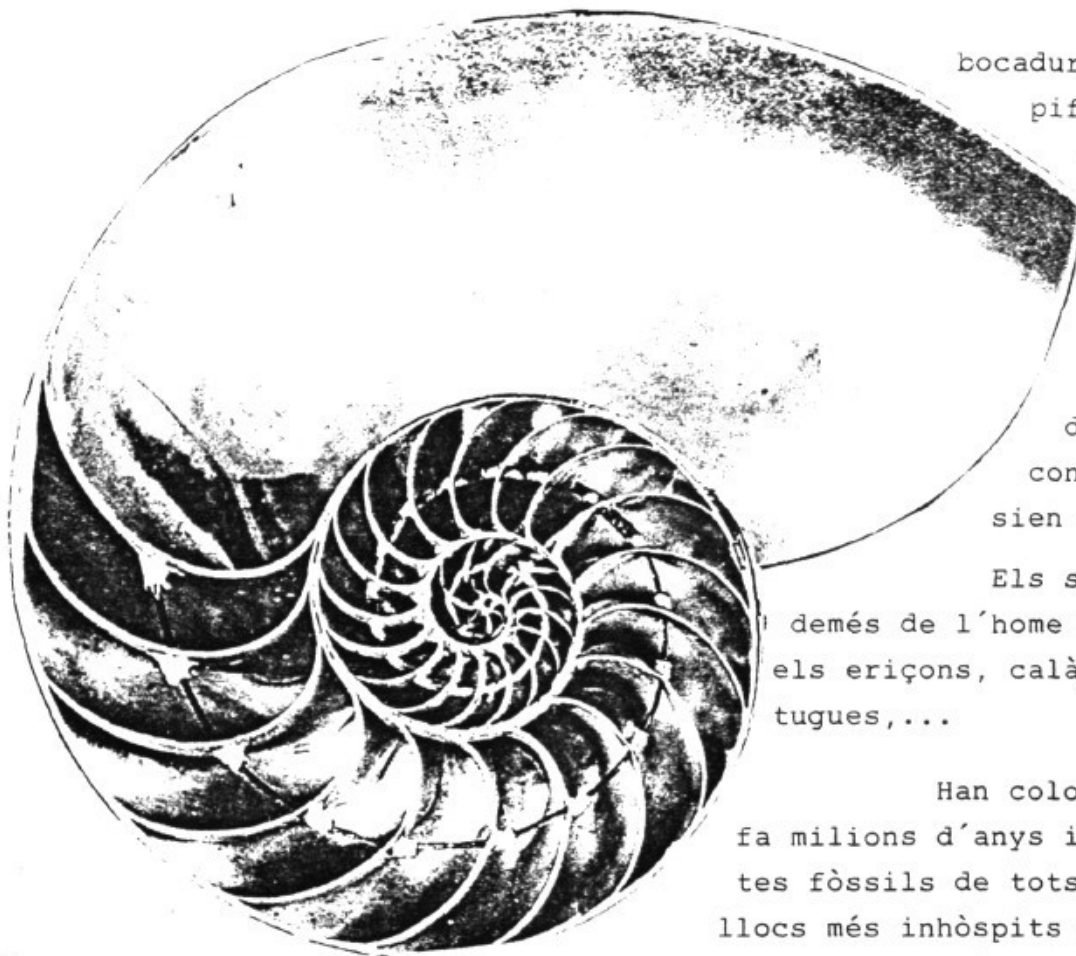
- a) A la seca, on es necessiten unes qualitats innates
- b) A la humida, després d'una ploguda, o amb la rosada del vespre o de la matinada. S'han de menester certes eines, com poden esser un llum i un paner no foradat; sentit comú, és a dir, cercar-los el mateix moment que pasturen.

Tant d'una manera com de l'altra, una vegada que se'n tenen un parell de paners ben plens, un les se'n du a casa seva, les posa dins una caragolera, que pot esser de moltes formes i depèn de l'enginy de cada un: per exemple, una branca d'ullastre en terra i en revoltada de sal o de cendre, basta per aturar una guarda de caragols per grossa que sia. Llavors se-l's engreixa amb farina. Una vegada grassos se-l's renta amb aigua clara una vegada i una altra; se posen dins l'olla amb aigua bull que bull. Si aquesta operació es fa bé, els caragols queden enganyats (o sia amb la banya defora) i si no hi queden, s'hauran d'emprar unes punxes per treure- l's i menjar-los amb all-i-oli.

Són animals bastant primitius, i així tots els òrgans interns (sistema cardio- vascular, limfàtic, aparell digestiu, respiratori i altres) estan ben poc evolucionats. Tenen el cor amb un sol ventricle i una sola aurícula. La circulació és oberta ja que no té capil.lars. El sistema nerviós ganglionar.

A l'estiu quan reposa, s'arrufa dins la closca i tapa l'em-

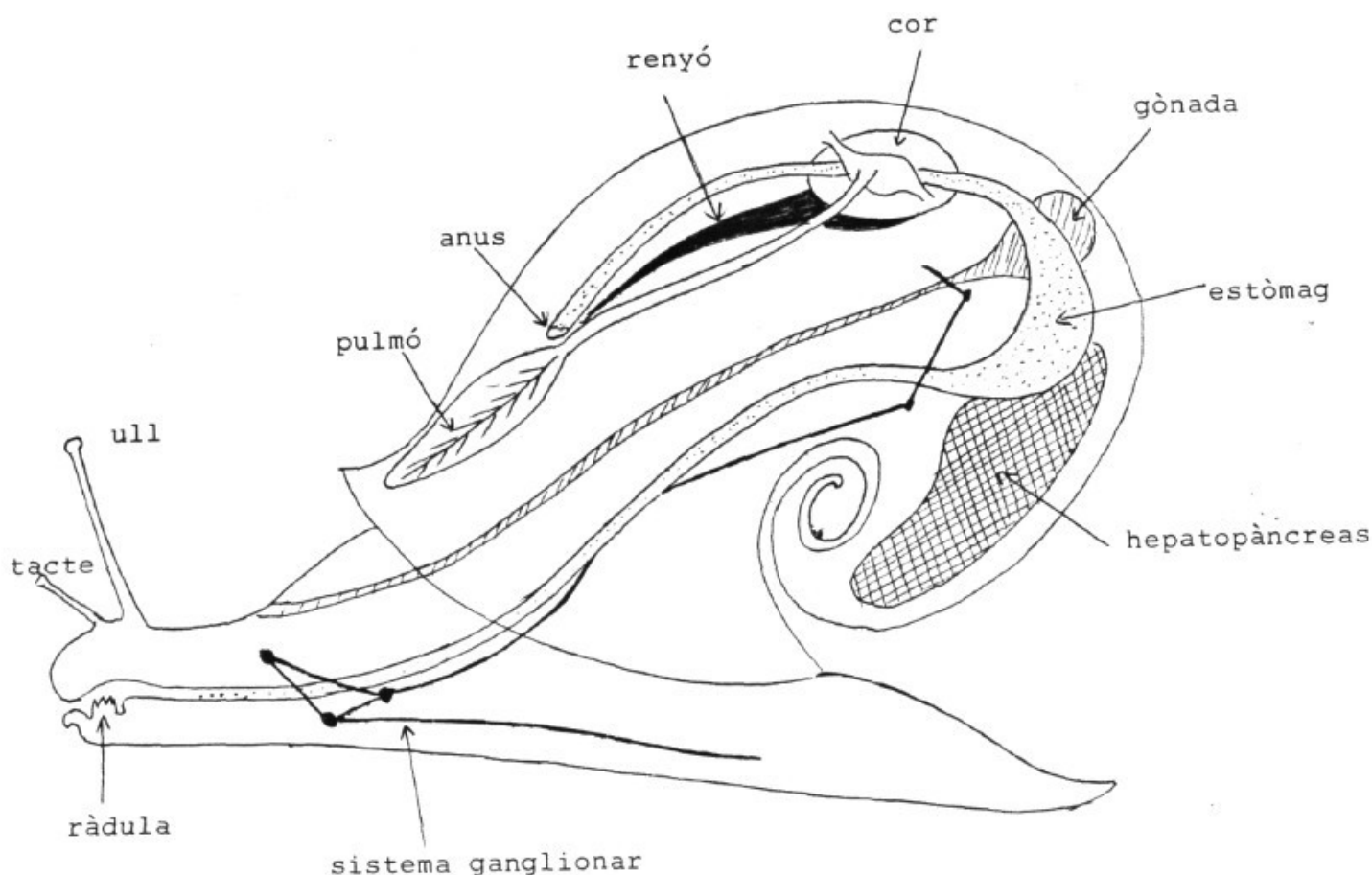

CONXA DE NAUTILUS

bocadura amb una membrana (epifragma) o dues, i així perd la mínima quantitat d'aigua. Pot subsistir d'aqueixa manera un llarg període de temps (certes varietats un parell d'anys) fins que les condicions meteorològiques sien favorables.

Els seus pitjors enemics, a més de l'home i dels herbicides, són els eriçons, calàpots, serps, rates, tortugues,...

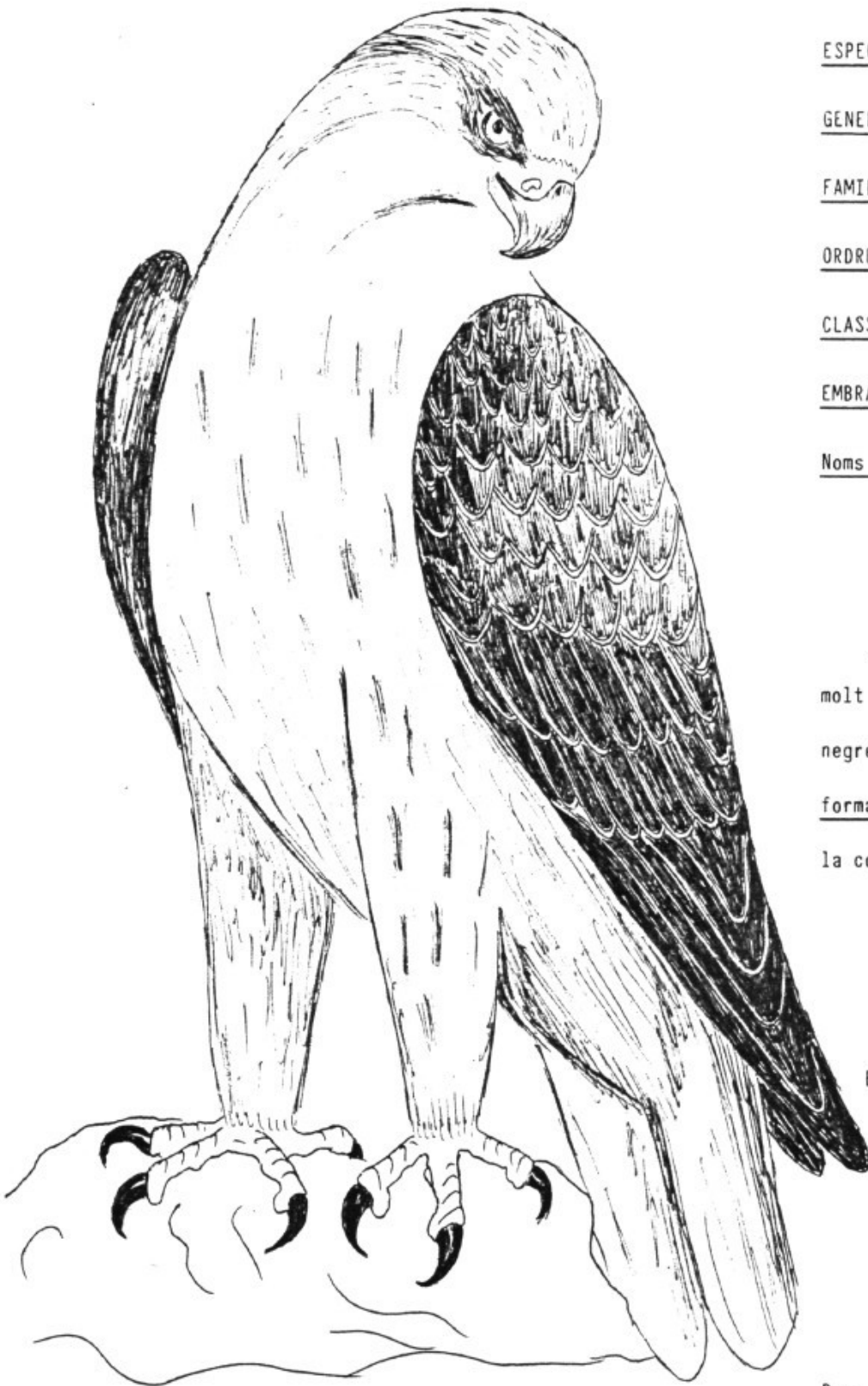
Han colonitzat la terra des de fa milions d'anys i així s'han trobat restes fòssils de tots tamany i formes als llocs més inhòspits del planeta. Devers Son Rebassa se'n va trobar un de caragol d'aquests, que tenia devers un metre de diàmetre. Però el barrinaren al qui el va trobar. Ja és mala sort.

Estado comparativo del movimiento de las principales cuentas

		Cargos	Abonos	TOTALES	SALDOS
Depósitos en efectivo.	1903-04 á 1907-08 Promedio del quinquenio.	15.764'83	6.051'11	21.815'94	9.713'72
	1908-09	21.422'52	8.288'10	29.710'62	13.134'42
	1909-10	22.159'42	2.575'00	24.734'42	19.584'42
	1910-11	29.434'42	7.700'00	37.134'42	21.734'42
	1911-12	30.551'77	6.651'77	37.203'54	23.900'00
	1912-13	46.816'66	7.550'00	54.366'66	39.266'66
Efectos á cobrar.	1903-04 á 1907-08 Promedio de quinquenio.	26.104'42	20.887'91	46.992'33	5.216'51
	1908-09	26.907'78	16.123'98	43.031'76	10.783'80
	1909-10	53.453'01	41.659'76	95.112'77	11.793'25
	1910-11	28.542'37	14.719'92	43.062'29	13.622'45
	1911-12	29.308'74	13.597'05	43.105'79	15.911'69
	1912-12	44.808'45	17.037'88	61.846'33	27.770'57
Abonos químicos.	1903-04 á 1907-08 Promedio del quinquenio.	18.959'31	19.364'21	38.323'52	404'90
	1908-09	84.162'45	85.998'31	170.160'76	1.835'86
	1909-10	200.116'86	201.116'86	401.233'72	1.000'00
	1910-11	162.207'90	163.405'98	325.613'88	1.198'08
	1911-12	258.880'26	259.723'01	518.603'27	842'75
	1912-13	197.460'14	197.985'34	395.445'48	525'20
Maquinaria y productos Enológicos	1908-09	20.049'62	20.019'62	40.099'24	0'00
	1909-10	18.214'65	18.214'65	36.429'30	0'00
	1910-11	22.064'50	22.064'50	44.129'00	0'00
	1911-12	21.078'59	21.078'59	42.157'18	0'00
	1912-13	21.617'51	26.226'02	51.843'33	608'71

Capital asociado solidariamente		SOCIOS	Total de créditos señalados
1903-07 á 1907-08 Promedio del quinquenio.	350.063 Ptas.	47	70.012 Ptas.
1908-09	586.585 »	60	117.317 »
1909-10	558.565 »	60	111.713 »
1910-11	517.065 »	58	103.413 »
1911-12	275.720 »	57	55.144 »
1912-13	273.700 »	56	54.740 »

ESPECIE : Hieratus Pennatus

GENERE : Hieratus

FAMILIA : Falcònids o accipítrids

ORDRE : Falconiformes o accipitriiformes

CLASSE : Aus (aus de presa diürns)

EMBRANCAMENT Cordats

Noms populars :

Català .- Esparver, àguila calçada

Castellà .- Aguila calzada

Varietats : la forma clara (plomatge molt blanc per davall, manco a les rèmiges, negres), és la més abundant a Mallorca; la forma fosca : uniformement obscura, menys a la coa que és més clara.

Dimensions (en cm.)

Altura	45	55
Envergadura	110	132
Ala	36	41
Coa	20	22
Bec	2,1	2,6
Tars	5,9	6,5

Pes (en grs) 700 900

Hàbitat : Zona temperada de la Mediterrània. Ecosistemes : Bosc de coníferes, bosc caducifoli, bosc mediterrani, estepa. A Mallorca i Balears: garrigues i turons de vegetació esclarissada.

Alimentació : Carnívor depredador. Preses: grans sauris, petits còrbids, aus mitjanceres, mamífers petits: conills, esquirols, invertebrats.

A les Balears: conills, llebres, perdius, coloms, guàtleres, rates, ratolins, cargols, de vegades mostels.

Depredadors : No en té

Au migratòria : A l'estiu viu a la conca mediterrània europea ; a l'hivern, emigra a Àfrica.

A les Balears és sedentari.

Reproducció:

Zel mes d'abril

Incubació : mes de maig. Durada: 35- 40 dies

Nº d'ous : 1-2

Dimensions ou : 54 x 42 mm

Mudes : de l'abril a l'agost

Col.locació dels nius: generalment damunt arbres, excepcionalment damunt tallats rocosos.

A Mallorca: en el penya- segats

A Menorca : damunt penyes i arbres

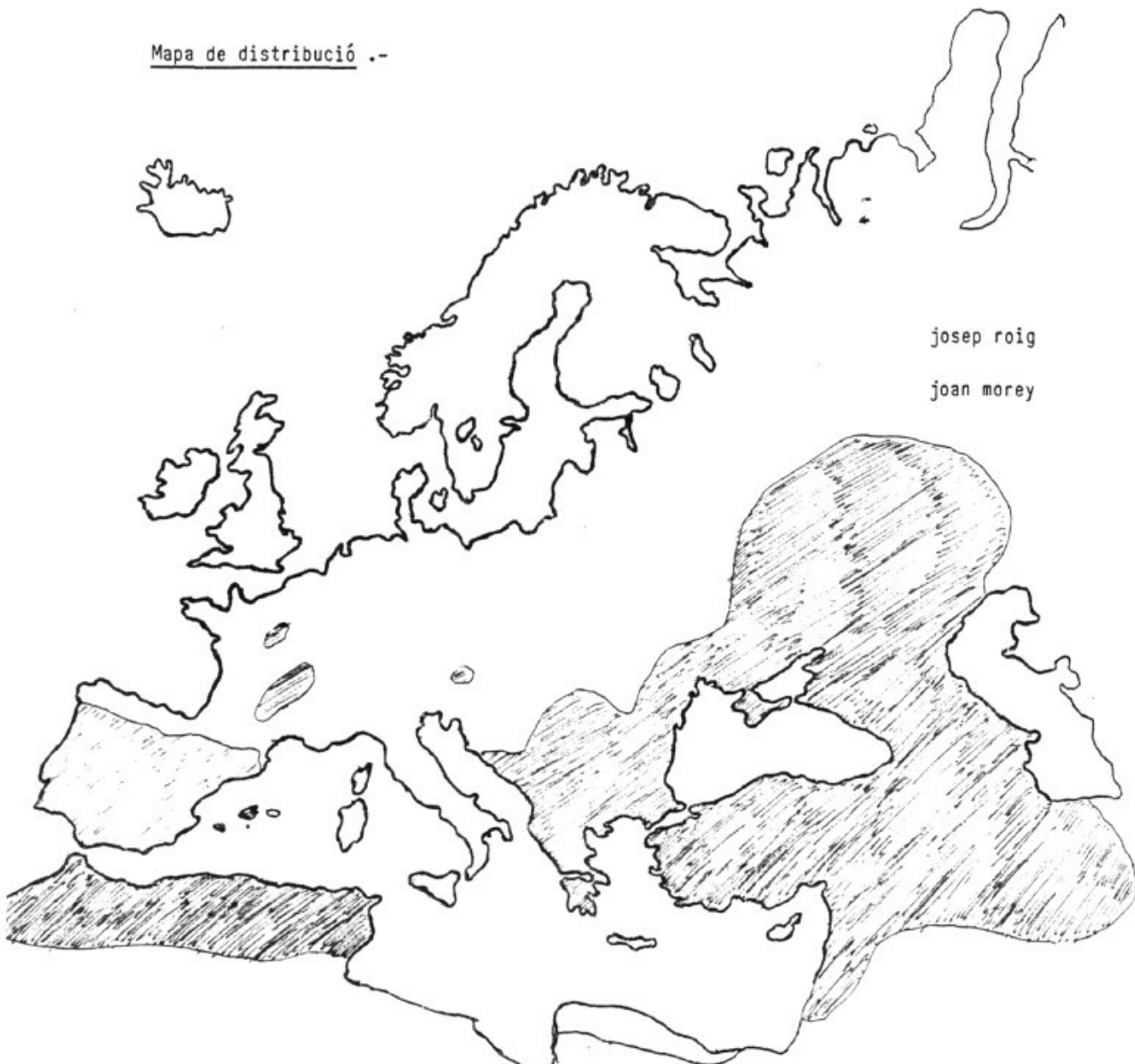
Dimensions niu : diàmetre màxim : 80 cm

diàmetre interior: 24 cm

altura exterior: 32 cm

altura interior: 6 cm

Mapa de distribució .-

P A S S A T E M P S

HORIZONTALS.- 1.- Instrument musical popular mallorquí que se toca acompanyat de fubiol i tamborí. 2.- Nom de polvos de rentar. -- mare. 3.- Mamífer rossegador aparegut al Bestiari num 21. British Broadcasting Corporation. 4.- Segona vocal. Primera vocal. Possessiu en plural. 5.- Insecte vil i repugnant que ens empenya a les nits d'estiu. 6.- Prova o assaig. Número. 7.- Sigles que identifiquen els cotxes del vell continent. uun nu bma stat nuJ ← . Lletra onomatopèica del renou d'un motor. El meu padrí al cel Nota musical.

VERTICALS.- Que sona l'instrument del num 1 horitzontal. Nom de la lletra L. Organisme internacional. 3 Torn tastar.

Lletra per indicar el plural. 4.- Nom de la lletra N . Metall tou anàleg al K i de pes atòmic 132,81. 5.- Posar mà. A l'hivern està per damunt el llit. 6.- Tu -jo. Diminutiu de Reberta. 7.- Estat d'esperit que està incert entre el sí i el no (al revés). Expressió que fareu en haver acabat d'omplir això. 8.- Receptacles utilitzats pels agricultors per posar- hi coses dedins. Cosa tota sola.

	1	2	3	4	5	6	7	8
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								

SOPA DE LLETRES

E A R T E P N L L O C D E
 F D E E R T A N T E A S A
 U I P R M T O P I C S T E
 S A S O E O R I N A M I L
 L G O L R R N A C U I D A
 R L U L N R R T P O C M E
 S A L E S F E C U A R R E
 T E R E A S I R N I T A E
 R I O L R S I A E I R N X
 I H I I G U E N I S U I A
 N V Y A R I E M T O T P S

Si cercau per aquí en mig trobareu 8 noms de pobles als quals es pot arribar- hi sense passar per cap altre poble. I llavors llegint lles lletres que vos quedin, prodreu llegir un pensament.

NOTA.- A la sopa de lletres dels passatemp del mes passat Mel i Sucre nº 51 hi ha una equivocació, a la segona de les darreres retxa, la lletra nº 5, en lloc d'esser una " O " ha d'esser una " D "

